

Директору НЕНЦ
В. В. Вербицькому

методиста в/к
В. М. Жестерьової

Доповідна записка

Відповідно до річного плану НЕНЦ, затвердженого наказом МОН України та Вашого наказу № 8-В від 25.05.2015 року “Про відрядження до Кіровоградської області .Проведення III Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних зоологів” з 9 по 11 травня 2015 року я перебувала у відрядженні до Кіровоградської області з метою вивчення стану та змісту національно-патріотичного виховання в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку Кіровоградської області та надання методичної допомоги.

На базі Кіровоградського ОЦЕНТУМ був проведений круглий стіл за участю директора центру, методичного та педагогічного персоналу ОЦЕНТУМ, під час якого були розглянуті питання:

Структури та стану системи еколого-натуралістичної роботи в області та в ОЦЕНТУМ.

Координаційно-методичної діяльності обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

Кадрового складу.

Суснільно-політичної активності вихованців ПНЗ.

Волонтерства, як прояву національно-патріотичної самосвідомості вихованців ПНЗ.

Суб'єкти формування національно-патріотичного світогляду та громадянської активності дітей та учнівської молоді в ПНЗ.

Діяльності ПНЗ спільно з Громадськими організаціями щодо формування патріотичної самосвідомості вихованців ПНЗ.

Національно-патріотичного виховання як пріоритетного в системі виховання дітей.

Міжнародного співробітництва. Досягнення. Співпраця. Перспективи.

Також були розглянуті актуальні питання проведення III Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних зоологів.

«Стан та зміст національно-патріотичного виховання в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку Кіровоградської області»

Позашкільні заклади еколого-натуралістичної роботи Кіровоградщини є основними соціальними осередками, що реалізують мету позашкільної еколого-натуралістичної діяльності в області, роблять вирішальний внесок у формування екологічної свідомості, екологічного інтелекту, практичних навичок у спілкування з природою.

У 2015 році таких закладів в області функціонує три:
комунальний заклад «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»;

Світловодська міська станція юних натуралістів;

Новоархангельська районна станція юних натуралістів,

на базах яких працює 75 груп (1226 учнів);

87 груп (1421 учнів) – на базах загальноосвітніх навчальних закладів;

53 груп (866 учнів) – на базах комплексних позашкільних закладів.

Найбільше в області працює гуртків екологічного профілю – 124 групи; біологічного - 30 груп; сільськогосподарського -16 груп; квітково-декоративного – 21 груп; декоративно – ужиткового - 24.

Основними завданнями в роботі ОЦЕНТУМ, як методичного центру є поліпшення методичного забезпечення навчально-виховного процесу, проведення реалізації комплексних програм, надання реальної, дійової, адресної допомоги керівникам творчих об'єднань в підвищенні їх педагогічної майстерності.

Основними формами методичної роботи Кіровоградського ОЦЕНТУМ є науково-практичні конференції, ярмарки педагогічних розробок, інформаційно-методичних матеріалів, семінари директорів, методистів, завідуючих еколого-натуралістичними відділами, методичні дні, групові консультації, виступи перед слухачами Кіровоградського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського; наставництво, консультації, виїзні семінари на базі рай(міськ)СЮН, ЦДЮТ.

Ефективно працює методична рада, що як дорадчий орган, розглядає атестаційні матеріали, методичні матеріали, підготовлені до видання, навчальні плани, вивчення проблем творчих учнівських об'єднань, методичний супровід підготовки та проведення обласних і Всеукраїнських масових заходів, проведення творчих звітів педагогів, координує роботу школи педагога-позашкільника.

На допомогу педагогам-позашкільникам в ОЦЕНТУМ працює постійно діюча виставка, яка знайомить з нормативно-правовою документацією, навчальними програмами позашкільного закладу, передовим педагогічним досвідом, новинками науково-методичної літератури.

З метою вивчення форм і методів реалізації пріоритетних напрямів еколого-натуралістичної роботи, подання методичної допомоги, виявлення та вивчення перспективного педагогічного досвіду методичними працівниками обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді здійснюються виїзди у райони області. У 2014 році – 19 виїздів, відвідано 64 загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів. У 2015 році -12 виїздів, відвідано 39 закладів. В результаті виїздів до районів була проведена відповідна координаційна та інформаційно-методична робота, що сприяло удосконаленню навчально-виховного процесу в гуртках загальноосвітніх та позашкільних закладів області, запровадженню нових форм і методів педагогічної діяльності з вихованцями.

Відповідно до плану роботи ОЦЕНТУМ у 2015 році були проведені такі заходи:

обласний семінар керівників учнівських лісництв за участі головних лісничих лісгосподарських підприємств області «Організація профорієнтаційної та науково-дослідницької роботи в учнівських лісництвах» (55 учасників);

обласний семінар керівників гуртків еколого-натуралістичного напрямку «Виховання ціннісного ставлення до природи як важлива умова розвитку творчої особистості» (40 учасників).

ОЦЕНТУМ спільно з Кіровоградським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського у 2014 році провів курси підвищення кваліфікації керівників гуртків екологічного напрямку з проблеми «Культура здорового способу життя та екологічне виховання як складові змісту позашкільної освіти» (25 учасників).

На допомогу керівникам гуртків навчально-виховних закладів області педагогічними працівниками Кіровоградського ОЦЕНТУМ в 2014 році було підготовлено і видано 4 збірки з досвіду роботи та методичні рекомендації:

«Вирощування лікарських рослин на навчально-дослідних земельних ділянках»;

«Розробка занять гуртка «Юні друзі природи»;

«Методика використання кімнатних рослин у навчально - виховному процесі гуртків еколого-натуралістичного спрямування»;

«Інтерактивні методи навчання як один із шляхів розвитку креативності гуртківці».

В 2015 році видано 3 збірки:

«Методика проведення занять гуртків з флористики та фітодизайну»;

«Формування здорового способу життя засобами екологічного виховання»;

«Робочий щоденник III Всеукраїнського експедиційно-польового збору юних зоологів».

Кадровий склад.

ПІБ	Посада	Освіта	Педагогічний стаж	Вік	Курсова перепідготовка	Нагороди
Поркуян О.В.	директор	Вища	22	43	2014 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Почесне звання «ЗАСЛУЖЕНИЙ ПРАЦІВНИК ОСВІТИ УКРАЇНИ», 2013
Танасійчук Л.А.	заступник директора з навчально-виховної роботи	Вища	28	50	2014 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Почесна грамота обласної ради, 2013
Химчак Г.Т.	заступник директора з навчально-методичної роботи	Вища	22	42	2014 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Почесна грамота обласної ради, 2011
Коломієць Д.О.	Зав. сільськогосподарським відділом	Вища	9	31	2014 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Почесна грамота УОН ОДА, 2011
Масина О.М.	Зав. інформаційно-методичним відділом	Вища	7	28	2009 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Грамота НЕНЦ, 2012
Закутаєва Н.О.	методист	Вища	10	40	2011 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Грамота НЕНЦ, 2012
Кротенко О.М.	методист	Вища	15	39	2011 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Почесна грамота УОН ОДА, 2010
Лоцман Т.В.	методист	Вища	17	38	2011 КОІППО імені Василя Сухомлинського	Грамота НЕНЦ, 2010
Дахно І.П.	Керівник гуртка	Вища	4	27	-	-
Довга Л.І.	керівник гуртка	Бакалавр	15	36	2010 КОІППО імені Василя Сухомлинського	-
Романенко В.О.	керівник гуртка	Вища	7	28	2014	-

					КОШПО імені Василя Сухомлинського	
Харьковець В.В.	керівник гуртка	Вища	4 місяці	22	-	-

Національно-патріотичне виховання школярів та учнівської молоді в ОЦЕНТУМ проводиться відповідно до «Обласної програми патріотичного виховання населення на період до 2017 року», затвердженої розпорядження голови облдержадміністрації від 18 травня 2013 року № 256-р.

У закладі розроблено та підготовлено комплекс заходів із національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Заходи побудовані таким чином, щоб кожна дитина відчувала себе причетною до долі України, відчувала відповідальність за розбудову її майбутнього.

Цікавим в досвіді є використання даних психолого-педагогічних досліджень. Цілеспрямована робота з громадянського виховання в ОЦЕНТУМ починається з вивчення стану сформованості рис учня – громадянина, патріота і гуманіста. Керівники гуртків аналізують у вихованців реальний рівень сформованості необхідних якостей учнів, виділяють конкретні аспекти. Діагностування забезпечує основу для прогнозування та проектування виховного впливу та його наслідків.

Виходячи з того, що патріотизм – це не лише любов до Батьківщини, а й усвідомлення в ній безперечної цінності, з допомогою тестів «Ставлення до війни і миру», «Виявлення ступеня громадської активності учнів». Педагоги вивчали національно-патріотичну вихованість гуртківців ОЦЕНТУМ. Опитуванням було охоплено 60 вихованців старшого шкільного віку 4 гуртків закладу «Стань творцем свого життя» (керівник Танасійчук Л.А.), «Основи біоетики» (керівник Лоцман Т.В.), «Юні рослинники» (керівник Романенко Т.В.), «Юні друзі природи» (керівник Кротенко О.М.). Аналіз отриманих даних свідчить, що діти високо цінять впевненість у собі, доброту, самостійність, справедливість і відповідальність. 82% підлітків висловили усвідомлене ставлення до питань війни та миру, а у 78% згадана любов до Батьківщини.

Аналіз роботи показує, що педколектив накопичив певний досвід з формування в учнів національної свідомості, любові до рідної землі, громадянської відповідальності, виховання поваги до культури та історії свого народу. Це є свідченням системної виховної роботи педагогічного колективу закладу.

Тісна співпраця з Кіровоградським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді дає змогу вихованцям старшого шкільного віку приєднатися до волонтерської, пошукової, дослідницької, проектної діяльності. Діти відвідують дискусійні клуби, беруть участь у діяльності учнівських прес-центрів, флеш-мобів, акцій.

Реалії сьогодення визначили пріоритетні напрями роботи з військово-патріотичного виховання дітей та молоді. Актуальними є уроки мужності, зустрічі з учасниками бойових дій на Сході України та волонтерами, відвідання військовослужбовців, які отримали поранення та проходять реабілітацію у медичних закладах, написання листів у рамках Всеукраїнської акції «Лист пораненому». Окремої уваги заслуговує участь вихованців ОЦЕНТУМ у

волонтерських акціях, що започатковані за ініціативи громадських організацій та навчальних закладів. За час проведення антитерористичної операції на сході України співробітниками та вихованцями закладу були зібрані та передані волонтерам кошти, на які було придбано ліки, продукти харчування та рацію «Kenwood» для бійців 42 батальйону територіальної оборони Кіровоградської області. Окрім цього працівниками було зібрано необхідні речі для потреб бійців АТО, а вихованці виготовили листівки, обереги та малюнки воїнам-захисникам.

Патріотичне виховання органічно поєднує національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, базується на національній історії, знанні та відстоюванні своїх прав, виконанні конституційних і громадянських обов'язків, відповідальності за власне майбутнє, добробут та долю країни.

Всі ці напрями закладені у виховних планах педагогів. За звітний період керівниками гуртків центру було проведено низку заходів: етичні бесіди «Добре ставлення до людей», родинне свято «Збираємо воєдино славу свою», години спілкування «У твоєму слові – твоя душа», «Україна і її символи», інтелектуальні гри «Земля моїх батьків – моя земля», зустрічі з воїнами – захисниками Батьківщини, бесіда «Джерела патріотизму», вітання ветеранів війни «Нема в Україні сім'ї такої, де б не пам'ятали свого героя». Всі ці заходи направлені на вирішення проблем розвитку творчих здібностей вихованців, задоволення інтересів дітей, розвитку громадянина, патріота своєї Вітчизни, вдосконалення форм і методів роботи керівників гуртків.

Відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 року № 936 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних організаційно-масових заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2014/2015 навчальний рік за основними напрямками позашкільної освіти» та 17.05.2013 № 545 «Про затвердження Положення про Всеукраїнські експедиційно-польові збори команд юних екологів і натуралістів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.06.2013 за № 838/23370, з 9 до 11 червня 2015 року у м. Кіровограді відбувся III Всеукраїнський експедиційно-польовий збір команд юних зоологів (положення про збір – на сайті www.nenc.gov.ua).

У III Всеукраїнському експедиційно-польовому зборі команд юних зоологів взяли участь 50 юних зоологів з 8 областей України: Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Кіровоградської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Чернігівської областей.

Метою і завданням експедиційно-польового збору команд юних зоологів є: набуття професійних зоологічних знань; розвиток практичних умінь і навичок проведення польових зоологічних досліджень; спонукання учнівської молоді до самовдосконалення і науково-дослідної роботи; ознайомлення з типовими представниками фауни Кіровоградщини та сучасними методиками вивчення тваринного світу, поглиблення і закріплення знань з теоретичного курсу зоології.

За програмою, 9 червня 2015 року, у актовій залі Кіровоградського

ОЦЕНТУМ відбулося відкриття заходу. У відкритті заходу взяли участь:

Коваленко Сергій Петрович, заступник голови Кіровоградської обласної державної адміністрації; Олійник Алла Миколаївна, заступник директора департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної державної адміністрації; Таборанський Володимир Петрович, начальник відділу дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти та виховання департаменту освіти і науки Кіровоградської обласної державної адміністрації; Поркуян Олег Вікторович, директор Кіровоградського ОЦЕНТУМ; Медведєва Ольга Володимирівна, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища Кіровоградського національного технічного університету; Міцай Юлія Віталіївна, завідувач науково-методичною лабораторією виховної роботи і формування культури здоров'я КЗ “Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім Василя Сухомлинського”.

Виступаючі привітали команди юних зоологів, звернули увагу на важливість і значення проведення такої практичної виїзної форми роботи з учнівської молоддю, побажали командам-учасникам отримати найкращі результати на всіх етапах заходу.

Першим етапом заходу була презентація командами юних зоологів експериментально-дослідницьких робіт “Дослідження фауністичного різноманіття свого регіону”(домашнє завдання). Юннати поділилися тематиками своїх досліджень, досвідом застосування різних методик спостережень та обробки матеріалів досліджень.

Журі збору визнало переможцями презентації експериментально-дослідницьких робіт: **I місце** Єршова Владислава – учня 10-Г класу комунального закладу «Луцький НВК ЗОШ I-II ступенів № 7 – природничий ліцей Луцької міської ради Волинської області»; **II місце** Гащенко Ірину – вихованку гуртка «Основи біоетики» комунального закладу Сумської міської ради – Сумського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді; Юрченко Лілію – вихованку гуртка Вінницької обласної станції юних натуралістів; Гордову Карину – вихованку гуртка «Юні ботаніки» комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»; Трахтенберг Єлизавету – вихованку гуртка «Юні ботаніки» комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»; **III місце** Пінчука Андрія – учня 10 класу Божківського НВК Полтавського району Полтавської області; Пастуха Романа – вихованця гуртка «Ботаніка і зоологія» комунального закладу «Станція юних натуралістів» Радивилівської районної ради Рівненської області; Бойченка Дмитра – вихованця гуртка «Основи ентомології» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів»; Вдовенко Валерію – вихованку гуртка «Основи ентомології» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів»; Шевченко Єлизавету – вихованку гуртка «Юні зоологи» комунального закладу «Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр» Дніпропетровської області.

Після презентації експериментально-дослідницьких робіт пройшов огляд фотовиставки. Журі заходу зазначило оригінальність композиційного рішення

фото-робіт, показу біологічних особливостей представників фауни.

Відповідно до рішення журі: **I місце** у вихованців гуртка «Основи ентомології» комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів»; **II місце** у вихованців гуртка «Фотонатуралісти» комунального закладу «Станція юних натуралістів» Радивилівської районної ради Рівненської області; Киричука Іллі – учня 10-Г класу комунального закладу «Луцький НВК ЗОШ I-II ступенів № 7 – природничий ліцей Луцької міської ради Волинської області»; вихованців гуртка «Фотонатуралісти» Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді; вихованців гуртка «Юні ботаніки» комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»; вихованців гуртка «Основи біоетики» комунального закладу Сумської міської ради – Сумського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді; **III місце** у вихованців гуртків Вінницької обласної станції юних натуралістів; вихованців гуртків «Юні зоологи» комунального закладу «Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр» Дніпропетровської області.

Також 9 червня 2015 року для учасників збору юних зоологів було проведено цікаву екскурсію по місту, де були показані сучасні та історичні об'єкти архітектури м. Кіровограда.

10 червня 2015 року всі учасники експедиційно-польового збору виїхали до с. Водяне Знамянського району для проходження польової практики з ентомології та орнітології в урочищі «Чорний ліс». Для учасників польового збору були розроблені Робочі щоденники із завданнями, які отримали всі учасники команд юних зоологів. У змісті щоденників увага акцентується на організації та проведенні комплексної польової зоологічної практики, а саме: методичні рекомендації щодо проведення зоологічної практики; довідка про Чорний ліс; унікальність урочища; тваринний світ Чорного лісу; краєзнавчі об'єкти району досліджень; озеро Берестувате; тварини Кіровоградської області, занесені до Червоної книги України; практика з ентомології; практика з орнітології, польова практика по вивченню тварин прісної водойми; основні правила поведінки у лісі «Якщо ви заблукали у лісі».

Юні зоологи закріпили і поглибили знання про життєдіяльність мурах, оволоділи методами ентомологічних досліджень мурашників, ознайомилися з рідкісними комахами досліджуваної території, зробили цікаві фото та запропонували заходи по збереженню Жука-оленя — типової комаху дубових лісів Кіровоградщини.

Під час дослідження орнітофауни юні зоологи оволоділи навичками визначення птахів у природі, технологією обліків птахів і методикою опису гнізд, запропонували шляхи приваблювання птахів у сади і парки населених пунктів.

Вивчення тварин прісної водойми було проведено на озері Берестувате. Юні зоологи визначали видовий склад тварин даної водойми та їх пристосування до умов середовища, ступінь і характер антропогенного впливу на тварин даної водойми.

Камеральна обробка результатів досліджень, підготовка і презентація звітів проведення регіональних досліджень проходила на базі Чорноліської лісової школи.

Після презентації звітів про проведення регіональних досліджень юним зоологам була проведена екскурсія до лісорозсадника ДП “Чорноліський лісостеп”.

11 червня 2015 року відбулося урочисте закриття **III Всеукраїнського експедиційно-польового збору команд юних зоологів** .

Відповідно до рішення журі: **I місце** у команди юних зоологів комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів»;

II місце у команди юних зоологів комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 – природничий ліцей Луцької міської ради Волинської області»; команди юних зоологів Полтавського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді; команди юних зоологів Вінницької обласної станції юних натуралістів; **III місце** у команди юних зоологів комунального закладу «Кіровоградський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»; команди юних зоологів комунального закладу «Нікопольський міський еколого-натуралістичний центр» Дніпропетровської області; команд юних зоологів Рівненської області; команди юних зоологів комунального закладу Сумської міської ради – Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.